

СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ НА ВСС	
Регистрационен индекс	Дата
BCC-1582	9-04-2024

**ДО
СЪДИЙСКА КОЛЕГИЯ
И.Ф. НА ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

ОТГОВОРИ

от

Елена Атанасова Янакиева

кандидат за заемане на длъжността “административен ръководител-председател” на Административен съд – Варна на поставените въпроси от
Български институт за правни инициативи

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Във връзка с отправените въпроси от Български институт за правни инициативи, по повод участието ми в процедурата по избор на административен ръководител – председател на Административен съд – Варна, предоставям следните отговори:

1. Какво е Вашето мнение за промените в Конституцията на Република България, отнасящи се до съдебната власт, обн. в ДВ бр. 106 от 22.12.2023 г.?

Отговор:

Конституцията на Република България е върховен закон по смисъла на чл. 5-ти. Поради това нейните изменения и допълнения трябва винаги да са подложени както на съществено обществено обсъждане и дебат, така и задължително на обществен консенсус.

Последните промени в Конституцията, отнасящи се до съдебната власт, предизвикаха в професионалната общност широка полемика, но още във фаза – проект не постигнаха съгласие. Въпреки това, изменение на Конституцията бе прието прибързано от редовно Народно събрание. Различията, в събраните от юридическата гилдия мнения, не бяха разгледани по същество, не се стигна изобщо до тълкуването им. Действията, осъществени от Народното събрание на РБ по приемане на изменението на Конституцията, се изчерпаха само до формално изслушване на представители на различни професионални общности. Този подход подрони доверието на обществото към промените, в това число и на магистратската общност. Като последица от липсата на обществен консенсус е образуваното конституционно дело № 1/2024 г. пред КС на РБ, в което той трябва да даде отговор за конституционната съобразност на новоприетите разпоредби.

2. В преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на КРБ (ДВ, бр. 106 от 2023 г.) е посочено, че "§23.(1) Изборните членове на Висшия съдебен съвет и на Висшия прокурорски съвет се избират в срок до три месеца след влизане в сила на законите, които се отнасят до прилагането на чл. 129 – чл. 130б." По какъв начин трябва да се проведе този избор, според Вас, за да се избегне усещането за манипулации на вота?

Отговор:

Не е от значение какъв ще е начинът на избор – чрез бюлетини или чрез електронно дистанционно гласуване, ако не са разписани ясни правила за неговото провеждане и също толкова ясни разпоредби за начина, по който ще се осъществява контрол върху законосъобразността му. Действително, изборът по електронен път е по-бърз и по-удобен, но той не следва да изключи изцяло гласуването чрез бюлетини. На магистратите трябва да се осигури избор за начина на гласуване според вътрешното им усещане и убеждение. Изключването на единия от видовете избор, защото при последния проведен такъв е породил дебати, с крайно решение, което далеч не гарантира пълната законосъобразност на избора по друг начин, какъвто и да е той.

3. На 11.10.2022 г. СК на ВСС взе решение да не прилага нито един от 4-те разработени модела за реформа на съдебната карта. Какво е Вашето мнение по въпроса? Смятате ли, че концепцията за общностния съд с по-висока ангажираност на съдии в живота на дадена общност може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта?

Отговор:

Всяка реформа на съдебната карта трябва да цели постигане на резултат, който да улеснява достъпа на гражданите до правосъдие. Същевременно тя трябва да гарантира бързо, качествено и ефективно правораздаване.

Във всички случаи, към изменение на съдебната карта следва да се подходи след изготвянето на съвкупен анализ, който да включва поредица от критерии: 1/ проучване на натовареността на всички органи на съдебната власт по брой дела и по материя; 2/ натовареност по щат и действителна натовареност; 3/ обществени нагласи и реална необходимост от наличието на съдебен орган; 4/ функционална инфраструктура до съдебните органи; 5/ възможност за кадрова и техническа обезпеченост и други. Резултатите от този анализ ще обосноват необходимостта от изменение на съдебната карта.

Информирах се за тезата на БИПИ за „общностния съд“, изложена в Анализ, изготвен от Института през 2022 г., във връзка с Оценки за дейността на съдебната система и нагласи за промяна на съдебната карта в съдебен район Стара Загора.

Доколкото концепцията за „общностен съд“ е свързана с наказателното производство и цели замяна на наказанието с превенция, приемам, че това решение е неприложимо в административния процес. Моето становище е обосновано от изискването, че съдът е арбитър във всяко едно съдебно производство. Административният съд трябва да стои на еднакво разстояние от всички страни в административния процес, доколкото ответник в административните производства е административен орган, който е равнопоставена страна на жалбоподателя.

4. Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са Вашите виждания за въвеждане на инструменти (от нормативен и организационен характер) за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати.

Отговор:

В системата на административните съдилища натовареността се регулира успешно чрез законодателни изменения в подсъдността, които обезпечават равномерното им натоварване. В организационен аспект възможността за регулиране на натовареността се постига, чрез определения във всеки съдебен орган съдийски щат.

По отношение натовареността на съдиите, не веднъж съм изразявала становище и активно съм работила в посока - системата за изчислението ѝ по материя /СИНС/ максимално да обхваща работата на съдиите, чрез остойностяване на всички съдопроизводствени действия. По отношение изчислението на натовареността, чрез съблюдаване на постъпленията и разглеждането на делата в административните съдилища, факторите, които оказват влияние са различни. Някои от тях стоят извън работата на органите на съдебната власт и са свързани с икономическо, географско, социално развитие на съответния съдебен район. Вътрешната натовареност се регулира по реда на ПОНС от Общите събрания на съдилищата, чрез определяне на процента на натовареност. С решение по Протокол №6 от 27.02.2024 г. на СК на ИФ ВСС се прие удачно изменение на Единната Методика по приложението на принципа за случайно разпределение на делата, според което административният ръководител може, в случай на констатирано неравномерно разпределение на дела, поради технически или организационни причини, с мотивирано разпореждане да изключи от разпределение определени съдии.

5. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. "трима големи"?

Отговор:

Начинът на формиране и изменение на размера на възнагражденията в административните съдилища и Върховния административен съд трябва да е изключително сензитивен към висококвалифицирания труд на магистратите, към натовареността във всяка отделна инстанция и към необходимостта от превенция и осигуряване на гаранция като антикорупционна мярка. Инстанциите в административния процес предполагат постепенно нарастване на юридическия стаж, на ранга и оттам – на професионалната квалификация, все достижения, които трябва да бъдат овъзмездени, чрез нарастване размера на възнагражденията. В този ред, приемам, че различията в размера на основните възнаграждения на магистратите според различните инстанции са допустими, но няма да е основателно, ако са прекомерни.

6. Какво е Вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

Отговор:

Административните съдилища не работят с ЕИСС, поради което не съм запозната с нейното функциониране и не мога да изразя мнение.

7. От 1.07.2024 г. се очаква да влязат в сила промените в Закона за медиацията и в ГПК, с които се въвежда задължение за провеждане на процедурата по медиация по някои видове граждански и търговски дела. Виждате ли приложение на процедурата по медиация и в рамките на административното производство?

Отговор:

В приетата Директива 2008/52/ЕО от 21.05.2008 г. на Европейския парламент и на Съвета на ЕС12, относно някои аспекти на медиацията, Съветът ограничава приложното ѝ поле в гражданскоправните и търговскоправните въпроси. Тя не предполага медиация в административноправните спорове.

С Държавен вестник бр.110 от 17.12.2004 г. е публикуван Закона за медиацията, като в §11 от ДР на ЗИДЗМ е предвидено, че с този закон се въвеждат изискванията на Директива 2008/52/ЕО от 21.05.2008 г. на Европейския парламент и на Съвета на ЕС12, относно някои аспекти на медиацията по гражданскоправни и търговскоправни въпроси.

В разпоредбата на чл.3 ал.1, законодателят е допуснал провеждането на медиация и в административните спорове. По-нататък обаче, в разпоредбата на ал. 3 от същия текст, ограничава приложното ѝ поле като уточнява, че тя не се провежда, ако закон или друг нормативен акт предвижда друг ред за сключване на споразумение.

Именно чрез споразумение, буквата на закона урежда способа за алтернативно решаване на административните спорове, по арг. на чл. 20 АПК.

В приложимия в административното правораздаване Административнопроцесуален кодекс са предвидени няколко възможности за сключване на споразумение, които най-общо могат да се разграничат като предварителна, ситуирана още в производството пред

административния орган и последваща, която намира своето приложение в съдебното производство.

В този смисъл, посочената специална регламентация изключва провеждането на класическата медиация в административния спор. Въпреки това, за целите и необходимостта от изготвяне на механизъм за използване на алтернативни способи за разрешаване на административни спорове, считам че са безспорни предимствата на извънсъдебните способи за решаване на административните спорове.

Чрез тях ще се постигне бързо съпадение във волеизявленията, което ще внесе стабилитет във взаимоотношенията между административните органи от една страна и гражданите, и организациите от друга, като ефектът ще е икономичен и сигурен, тъй като ще избегне бъдещ спор чрез доброволно поемане на задължения.

8. През 2016 г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха 7 години от действието на тези текстове. Какво е Вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате?

Отговор:

В практиката си на административен ръководител възприех подход за свикване както на общи събрания, които са регламентирани от закона форум за вземане на решения, така и с провеждане на работни срещи, в хода на които в неформална среда се обменят идеи, практики, мнения и становища. В процеса на обсъждане на конкретните проблеми магистратите имат възможност да използват механизма на съдийското самоуправление чрез изразяване на становища и вземане на решения, свързани с организацията на работа и администриране на дейността им.

9. Вече няма общ Кодекс за етично поведение на българските магистрати. До какво смятате, че ще доведе разделянето на двата отделни етични кодекса?

Отговор:

Разделянето на единния кодекс на два отделни кодекса е функция от промяната в структурата на ВСС и обособяването на две отделни колегии – съдийска и прокурорска. В основата и на двата Етични кодекса етиката в поведението на българските магистрати е правило, което не се влияе от структурното им разделение.

10. На стр. 8 от концепцията Ви посочвате: "Във вътрешната интранет страница на съда продължаваме всеки месец да публикуваме подробните месечни сведения, свързани с постъплението и разпределението на делата така, че съдиите имат своевременно достъп до съдържанието им. Това предопределя уведомеността им за постъпленията на делата и възможността във всеки един момент, когато преценят, да сезират ръководството с наличието на проблем."

свързан с натовареността им, ако считат, че такъв е възникнал". Случвало ли се е досега това и как бихте решили подобен проблем?

Отговор:

Делата се разпределят чрез системата за случайното им разпределение, която функционира по конкретен начин, който позволява на един магистрат да се разпределят до четири дела от една група. Това неминуемо създава условия за частична неравномерност, която не е константна. В Административен съд – Варна не е констатирано прекомерно натоварване, поради съществено неравномерно разпределение на дела. При евентуално възникване на подобен проблем, следва да се извърши анализ на причините и те да бъдат отстранени.

11. На стр. 8 от концепцията Ви сочите: "Води се статистика за т.нар. "сериини дела". Това се случва чрез регистър, достъпен също на вътрешната интранет страница, който позволява своевременно да се откриват дела, които имат връзка помежду си. В тези случаи сме предприели практика да срещаме докладчиците по тези дела, за да обсъдят намеренията си, предвид необходимостта от осъществяване на предвидимо правосъдие по сходни случаи". Бихте ли дали пример как точно се процедира, ако между докладчиците възникне несъгласие?

Отговор:

Провеждаме нарочни работни срещи между съдиите, в хода на които обсъждаме мотивите си. В случай на несъгласие, всеки магистрат е свободен да изрази волята си в постановления от него съдебен акт.

12. На стр. 15 от Вашата концепция сочите, че ВСС е съкратил 9 щата за съдии в Административен съд – Варна без да се произнесе по натовареността на съда по материя и "изобщо не формира извод в този смисъл". Бихте ли казали какъв механизъм предлагате относно изчисляването на натовареността на съдиите?

Отговор:

В концепцията съм изложила становището си, че измерването на натовареността трябва да бъде симбиоза между броя на делата и тяхната материя, като данните трябва да отчитат натовареността сама по себе си на всеки конкретен съд (стр. 14). В нея подробно съм изразила становището си по този въпрос, което се основава на точното остойностяване на съдопроизводствените действия на магистратите.

С уважение,

ЕЛЕНА ЯНАКИЕВА

**И.ф. Административен съветник -
Председател**